

अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) अधिनियम, १९८९ (सुधारित अधिनियम, २०१५) अंतर्गत दाखल खून किंवा अत्याचाराच्या अनुषंगाने झालेल्या मृत्युच्या प्रकरणातील दिवंगत व्यक्तीच्या कुटुंबातील एका पात्र वारसास शासकीय/निमशासकीय नोकरी देण्याच्या अनुषंगाने कार्यपद्धती विहित करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन

सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग

शासन निर्णय क्रमांक:-युटीए २०२१/प्र.क्र.२१४/सामासु

हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा मार्ग, मंत्रालय, मुंबई - ४०००३२

दिनांक :- २० नोव्हेंबर, २०२५

- वाचा :-**
१. सामान्य प्रशासन विभाग, शासन निर्णय क्रमांक:- ईएम-१०८२/ २२९८/ सीआर - ६२/१६-अ, दिनांक १ ऑक्टोबर, १९८३.
 २. अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) अधिनियम, १९८९ व नियम, १९९५
 ३. अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) सुधारित अधिनियम, २०१५ व सुधारित नियम, २०१६
 ४. सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, शासन निर्णय क्रमांक:- युटीए- २०१६/ प्र.क्र.२९८/ सामासू, दिनांक २३ डिसेंबर, २०१६.
 ५. आयुक्त, समाज कल्याण, पुणे यांचे पत्र क्रमांक :- सकआ/ नाहसं/ ॲट्रोसिटी-नोकरी/ यादी/ २०२५/ ४५६, दिनांक २८ ऑगस्ट, २०२५.

प्रस्तावना :-

अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमातीच्या व्यक्तींवर जातीच्या कारणांवरून होणा-या अत्याचारास पायबंद बसावा या हेतूने केंद्र शासनाने अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) अधिनियम, १९८९ लागू केला आहे. सदर अधिनियमाच्या अनुषंगाने सन १९९५ मध्ये नियम लागू केले असून अधिनियमात सन २०१५ मध्ये व नियमात सन २०१६ मध्ये सुधारणा करण्यात आलेल्या आहेत. सुधारीत नियम, २०१६ मधील तरतूदीनुसार अधिनियमांतर्गत दाखल खून वा मृत्युच्या प्रकरणातील पिडीतास / कुटुंबास अर्थसहाय्य देण्यात येते व पुनर्वसन करण्यात येते. सदर बाबतीत केंद्र शासनाच्या सामाजिक न्याय व अधिकारीता मंत्रालयाने दिनांक १४ एप्रिल, २०१६ रोजी लागू केलेल्या अधिसूचनेनुसार सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाने संदर्भ क्र. ३ अन्वये दिनांक २३ डिसेंबर, २०१६ रोजी शासन निर्णय निर्गमित केला आहे. सदर शासन निर्णयासोबतच्या परिशिष्ट-अ मधील अनुक्रमांक ४६ मध्ये सदर अधिनियमांतर्गत दाखल खून वा मृत्युच्या प्रकरणात दिवंगत व्यक्तीच्या कुटुंबातील एका व्यक्तीस नोकरी देवून त्यांचे पुनर्वसन करण्याची तरतूद आहे. सदर शासन निर्णयातील तरतूदीनुसार खून किंवा अत्याचाराच्या अनुषंगाने झालेल्या मृत्युच्या प्रकरणातील दिवंगत व्यक्तीच्या कुटुंबातील एका पात्र वारसदारास शैक्षणिक अर्हता व पात्रतेप्रमाणे शासकीय/निमशासकीय नोकरी देण्याची कार्यपद्धती विहित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) अधिनियमांतर्गत दाखल खून किंवा अत्याचाराच्या अनुषंगाने झालेल्या मृत्युच्या प्रकरणातील दिवंगत व्यक्तीच्या कुटुंबातील एका पात्र वारसास

गट-क व गट-ड संवर्गातील शासकीय / निमशासकीय पदावर शैक्षणिक अर्हतेनुसार नियुक्ती देण्यास व त्याअनुषंगाने त्याबाबतची कार्यपद्धती खालीलप्रमाणे विहीत करण्यास शासन मान्यता देण्यात येत आहे.

१. नोकरी मिळण्यासाठी आवश्यक परिस्थिती :-

केंद्र शासनाच्या अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) अधिनियम, १९८९ (सुधारित अधिनियम, २०१५) (यापुढे या अधिनियमाचा उल्लेख "सदर अधिनियम" असा करण्यात आला आहे) अंतर्गत दाखल खून किंवा अत्याचाराच्या अनुषंगाने झालेल्या मृत्युच्या प्रकरणातील दिवंगत व्यक्तीच्या कुटुंबातील एका पात्र वारसास आरोपपत्र दाखल झाल्यानंतर किंवा ज्या प्रकरणात विहीत कालावधीत आरोपपत्र दाखल झाले नाही अशा प्रकरणात प्रथम खबरी अहवाल नोंदविल्यानंतर ९० दिवसांच्या आत यापैकी जे अगोदर घडेल त्यानुसार शासकीय वा निमशासकीय नोकरी देण्यात येईल. मात्र, अजून असे की, मा. न्यायालयात प्रकरणाचा निकाल/निर्णय कोणाच्याही बाजूने लागला किंवा लागला असला तरी दिवंगत व्यक्तीच्या वारसास देण्यात आलेल्या नोकरीस कोणत्याही प्रकारची बाधा येणार नाही.

२. नियुक्ती मिळण्यासाठी विहीत कार्यालये :-

सदर अधिनियमांतर्गत खून किंवा अत्याचाराच्या अनुषंगाने झालेल्या मृत्युच्या प्रकरणातील दिवंगत व्यक्तीच्या कुटुंबातील एका पात्र वारसास जिल्हाधिकारी तथा जिल्हादंडाधिकारी यांच्या अध्यक्षतेखालील जिल्हास्तरीय दक्षता समितीने छाननीअंती केलेल्या शिफारशीच्या आणि आयुक्त, समाज कल्याण, पुणे यांनी दिलेल्या मंजूरीच्या आधारे केवळ सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग आणि आदिवासी विकास विभागाच्या अधिनस्त शासकीय / निमशासकीय सेवा, मंडळे / महामंडळे आणि ज्यांना मार्गदर्शक आदेश देण्याचा अधिकार शासनाला आहे, अशी सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग आणि आदिवासी विकास विभागाच्या अधिनस्त इतर सर्व प्राधिकरणे, सेवा व संस्था येथे नियुक्ती देता येईल.

३. नोकरी देण्यासाठी कार्यक्षेत्र:-

सदर योजनेंतर्गत पात्र लाभार्थी महाराष्ट्र राज्याचा रहिवासी असणे आवश्यक आहे .

४. नोकरी देण्यासाठी निर्धारित पदे :-

सदर अधिनियमांतर्गत खून किंवा अत्याचाराच्या अनुषंगाने झालेल्या मृत्युच्या प्रकरणातील दिवंगत व्यक्तीच्या कुटुंबातील एका पात्र वारसास सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग आणि आदिवासी विकास विभागाच्या आस्थापनेवरील आणि महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाच्या कक्षेबाहेरील गट क व ड च्या पदावर तसेच महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाच्या कक्षेतील केवळ लिपिक वर्गीय पदावर नियुक्ती देण्यात येईल.

५. योजनेची माहिती देण्याची जबाबदारी :-

सदर योजनेंतर्गत दिवंगत व्यक्तीच्या वारसांना जिल्हाधिकारी तथा जिल्हादंडाधिकारी यांच्याकडे सहाय्यक आयुक्त, समाजकल्याण यांच्यामार्फत विहीत मुदतीत अर्ज दाखल करण्याची माहिती लेखी स्वरूपात कळविण्याची जबाबदारी संबंधित सहाय्यक आयुक्त, समाजकल्याण तथा सदस्य सचिव, जिल्हा दक्षता व नियंत्रण समिती यांची राहिल, अशी माहिती घटना घडल्यापासून ३० दिवसांच्या आत संबंधितास लेखी स्वरूपात कळविण्यात येईल व त्याची पोच दफ्तरी ठेवण्यात येईल. सहाय्यक आयुक्त, समाजकल्याण यांनी दिवंगत व्यक्तीच्या वारसास दयावयाच्या पत्राचा नमुना यासोबतच्या परिशिष्ट १ नुसार असेल.

६. नियुक्ती मिळण्यासाठी पात्र कुटुंबीय /नियुक्तीसाठी पात्र वारसदारांची यादी :-

सदर अधिनियमांतर्गत दाखल खून किंवा अत्याचाराच्या अनुषंगाने झालेल्या मृत्युच्या प्रकरणातील दिवंगत व्यक्तीच्या कुटुंबातील खालील वारसदार व्यक्तींपैकी एका व्यक्तीस नियुक्ती अनुज्ञेय असेल :-

१. दिवंगत व्यक्तीची पत्नी/पती.
२. दिवंगत व्यक्तीचा विवाहीत / अविवाहीत मुलगा / मुलगी तसेच मृत्युपूर्वी कायदेशिररित्या दत्तक घेतलेला विवाहीत / अविवाहीत मुलगा / मुलगी.
३. दिवंगत व्यक्तीचा मुलगा हयात नसेल अथवा नियुक्तीसाठी पात्र नसेल तर अशा परिस्थितीत दिवंगत व्यक्तीची सुन.
४. दिवंगत व्यक्तीची घटस्फोटीत / विधवा / परित्यक्त्या मुलगी अथवा घटस्फोटीत /विधवा /परित्यक्त्या बहीण.
५. दिवंगत व्यक्ती अविवाहीत असल्यास त्याचा भाऊ अथवा बहीण.

७. नामनिर्देशन करण्याचे अधिकार :-

दिवंगत व्यक्तीच्या बाबतीत हयात असलेल्या पत्नी/पती यांना कुटुंबातील एका पात्र व्यक्तीस नियुक्तीसाठी नामनिर्देशन करण्याचे अधिकार असतील. दिवंगत व्यक्तीच्या पत्नी/पतीने नोकरीसाठी करावयाच्या नामनिर्देशनाचा नमुना यासोबतच्या परिशिष्ट-२ नुसार असेल.

८. कुटुंबातील अन्य सदस्यांचे संमतीपत्र :-

सदर योजनेनुसार दिवंगत व्यक्तीची पत्नी/पती हयात नसल्याच्या परिस्थितीत कुटुंबातील एकाच पात्र वारसास नियुक्ती द्यावयाची असल्याने ज्या वारसदार व्यक्तीस नोकरी द्यायची आहे, त्यांनी इतर वारसदार व्यक्तींचे ना-हरकत वा संमतीपत्र घेणे आवश्यक राहिल. मात्र दिवंगत व्यक्तीची कायदेशीर पत्नी/पती हयात असल्यास असे नामनिर्देशन करण्याचे अधिकार त्यास/तीस असल्याने कुटुंबातील अन्य व्यक्तींचे ना-हरकत वा संमतीपत्र घेण्याची आवश्यकता असणार नाही. संमतीपत्राचा नमुना यासोबतच्या परिशिष्ट - ३ नुसार असेल.

९. नियुक्तीसाठी अर्ज करण्याची मुदत :-

सदर अधिनियमांतर्गत दाखल खून किंवा अत्याचाराच्या अनुषंगाने झालेल्या मृत्युच्या प्रकरणातील दिवंगत व्यक्तीच्या कुटुंबातील एका पात्र वारसाने पिडीत व्यक्ती दिवंगत झाल्याच्या दिनांकापासून एक वर्षाच्या आत संबंधित जिल्हाधिकारी तथा जिल्हादंडाधिकारी यांच्याकडे सहायक आयुक्त, समाजकल्याण यांच्यामार्फत लेखी स्वरूपात अर्ज करणे आवश्यक राहिल. अज्ञान पात्र वारसदाराच्या बाबतीत असा पात्र वारसदार सज्ञान झाल्यापासून तीन वर्षांच्या आत विहीत नमुन्यात अर्ज करणे बंधनकारक राहिल. सदर शासन निर्णयापूर्वीच्या प्रकरणातील दिवंगत व्यक्तीच्या कुटुंबातील एका पात्र वारसाने सदर शासन निर्णयाच्या दिनांकापासून एक वर्षाच्या आत विहीत नमुन्यात अर्ज करणे बंधनकारक राहिल. विहीत मुदतीनंतर आलेल्या अर्जाचा कोणत्याही परिस्थितीत विचार केला जाणार नाही. दिवंगत व्यक्तीच्या कुटुंबातील पात्र वारसाने नोकरी मिळण्यासाठी करावयाच्या अर्जाचा नमुना यासोबतच्या परिशिष्ट - ४ नुसार असेल.

१०. नियुक्तीसाठी विहीत शैक्षणिक अर्हता व पात्रता :-

दिवंगत व्यक्तीच्या वारसास ज्या पदावर नियुक्ती द्यावयाची आहे, त्या पदासाठी शासनाने सेवाप्रवेश नियमानुसार विहीत केलेली शैक्षणिक अर्हता व पात्रता संबंधित वारसदाराने धारण केलेली असणे आवश्यक आहे. शैक्षणिक अर्हता व पात्रतेबाबत कोणत्याही प्रकारची सुट लागू राहणार नाही.

११. नियुक्तीसाठी किमान व कमाल वयोमर्यादा :-

१. **किमान वयोमर्यादा:-** या योजनेनुसार नियुक्ती मिळण्यासाठी दिवंगत व्यक्तीच्या संबंधित वारसदाराने अर्जाच्या दिनांकास वयाची १८ वर्षे पूर्ण केलेली असावीत.
२. **कमाल वयोमर्यादा:-** या योजनेनुसार नियुक्ती मिळण्यासाठी संबंधित दिवंगत व्यक्तीच्या वारसदाराचे वय अर्जाच्या दिनांकास ४५ वर्षांपेक्षा जास्त नसावे. वयाची ४५ वर्षे पूर्ण होईपर्यंत नियुक्ती न मिळाल्यास अशा वारसदाराचे नाव प्रतिक्षासूचीतून वगळण्यात यावे. परिशिष्ट- ३ मधील कार्यपद्धतीचा अवलंब करून अशा वारसदाराऐवजी इतर वारसदाराचे नाव प्रतिक्षासूचीत मूळ ठिकाणी समाविष्ट करण्यात येईल.

१२. कुटुंबातील अन्य सदस्यांचा सांभाळ करण्याबाबतचे प्रतिज्ञापत्र :-

या योजनेनुसार संबंधित दिवंगत व्यक्तीच्या पात्र वारसदार व्यक्तीस नियुक्ती देण्यापुर्वी त्याच्याकडून दिवंगत व्यक्तीवर अवलंबून असलेल्या अन्य व्यक्तींचा सांभाळ करण्याबाबत लेखी प्रतिज्ञापत्र घेण्यात येईल. भविष्यात या प्रतिज्ञापत्राचे उल्लंघन झाल्याची तक्रार संबंधित व्यक्तीकडून आल्यास चौकशीअंती तक्रारीत तथ्य आढळल्यास विहित नियमांचा व कार्यपद्धतीचा अवलंब करून नियुक्त कर्मचाऱ्यास सक्षम प्राधिकाऱ्याच्या मान्यतेने सेवेतून काढून टाकण्याची कार्यवाही करता येईल. कुटुंबातील अन्य सदस्यांचा सांभाळ करण्याबाबतच्या प्रतिज्ञापत्राचा नमुना यासोबतच्या परिशिष्ट-५ नुसार असेल.

१३. लहान कुटुंबाचे प्रमाणपत्र :-

नियुक्तीसाठी नामनिर्देशित केलेल्या व्यक्तीस नियुक्तीपूर्वी तीन किंवा तीनपेक्षा जास्त अपत्ये असल्यास त्यामुळे त्याच्या नियुक्तीसाठी बाधा येणार नाही. मात्र त्यास / तीस नियुक्ती मिळाल्यानंतर तिसरे अपत्य झाल्यास अशी व्यक्ती शासकीय सेवेसाठी अनर्ह ठरविण्यात येईल. लहान कुटुंबाबाबत अर्जदाराने दयावयाच्या प्रतिज्ञापत्राचा नमुना यासोबतच्या परिशिष्ट-६ नुसार असेल.

१४. नियुक्तीस मंजूरी देण्याचे अधिकार व कार्यपद्धती :-

१. प्रस्तुत योजनेच्या अनुषंगाने आयुक्त, समाज कल्याण, पुणे हे नोडल अधिकारी राहतील. सबब, त्या अनुषंगाने संबंधित जिल्ह्याच्या जिल्हाधिकारी तथा जिल्हादंडाधिकारी यांच्या अध्यक्षतेखालील जिल्हास्तरीय दक्षता समिती छाननीअंती नियुक्तीच्या अनुषंगाने आयुक्त, समाज कल्याण, पुणे यांना शिफारस करेल. नोडल अधिकारी या नात्याने आयुक्त, समाज कल्याण, पुणे हे जिल्हास्तरीय दक्षता समितीकडील शिफारस तसेच सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग आणि आदिवासी विकास विभाग यांच्या आस्थापनेवरील रिक्त पदे विचारात घेऊन नियुक्तीस मंजूरी देतील तसेच सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग आणि आदिवासी विकास विभाग या दोन्ही विभागाशी समन्वय साधून पुढील कार्यवाही करतील. आयुक्त, समाज कल्याण, पुणे यांच्याकडून नियुक्तीस मंजूरी दिल्याचे आदेश प्राप्त झाल्यानंतर एक आठवड्याच्या आत संबंधित नियुक्ती प्राधिकारी नियुक्तीचे आदेश निर्गमित करतील. नियुक्तीस मंजूरी देण्याबाबतचा नमुना यासोबतच्या परिशिष्ट-७ नुसार असेल.

२. आयुक्त, समाज कल्याण, पुणे नियुक्तीस मंजूरी देताना खालीलप्रमाणे कार्यवाही करावी :-

अ) सदर अधिनियमांतर्गत दाखल खून किंवा अत्याचाराच्या अनुषंगाने झालेल्या मृत्युच्या प्रकरणातील दिवंगत व्यक्तीच्या कुटुंबातील वारसदार व्यक्ती संबंधित पदासाठी आवश्यक सेवा प्रवेश नियमातील शैक्षणिक अर्हता व पात्रता पूर्ण करीत असेल तर, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाच्या अधिनस्त ज्या कार्यालयात अनुसूचित जाती आणि आदिवासी विकास विभागाच्या अधिनस्त ज्या कार्यालयात अनुसूचित

जमाती प्रवर्गात रिक्त पद उपलब्ध आहे त्यानुसार त्या त्या प्रवर्गातील रिक्त पदावर नियुक्तीस मंजूरी देण्यात यावी. अनुसूचित जातीसाठी राखीव असलेल्या जागेवर अनुसूचित जमाती या प्रवर्गातील व्यक्तीची व अनुसूचित जमातीसाठी राखीव असलेल्या जागेवर अनुसूचित जातीच्या व्यक्तींच्या नियुक्तीस मंजूरी देण्यात येवू नये. मात्र, सामाजिक न्याय विभागात अनुसूचित जाती प्रवर्गात पद रिक्त नसल्यास आदिवासी विकास विभागातील अनुसूचित जाती प्रवर्गातील रिक्त पदावर व आदिवासी विकास विभागात अनुसूचित जमाती प्रवर्गात पद रिक्त नसल्यास सामाजिक न्याय विभागातील अनुसूचित जमाती प्रवर्गातील रिक्त पदावर नियुक्ती देण्याची कार्यवाही करण्यात यावी. दोन्ही विभागात संबंधित प्रवर्गात पद रिक्त नसल्यास त्या त्या विभागातील खुल्या प्रवर्गात नियुक्ती देण्यात यावी.

ब) आयुक्त, समाजकल्याण, पुणे यांच्या संदर्भ क्र.५ येथील दि.२८.०८.२०२५ च्या पत्रास अनुसरून एक वेळची विशेष बाब म्हणून करावयाची कार्यवाही :- आयुक्त, समाजकल्याण, पुणे यांच्या अहवालानुसार जुलै, २०२५ पर्यंतची एकूण ९३३ प्रकरणे खून/मृत्यूची आहेत. त्यापैकी यापूर्वी नोकरी दिलेली ४४ प्रकरणे वगळता ८८९ प्रकरणे नोकरी देण्याकरीता प्रलंबित आहेत. त्यापैकी, अनुसूचित जातीची ७३८ आणि अनुसूचित जमातीची १५१ प्रकरणे असून सदर प्रलंबित प्रकरणांना ही कार्यपद्धती लागू राहिल. अर्थात, सदर प्रलंबित प्रकरणांमध्ये एक वेळची विशेष बाब म्हणून केवळ गट "ड" संवर्गातील पदावरच नियमित नियुक्ती देण्यास शासन मान्यता देण्यात येत असून त्यानुषंगाने आयुक्त, समाजकल्याण, पुणे यांच्या अधिनस्त गट -ड संवर्गातील एकूण १६११ मंजूर पदांपैकी वित्त विभागाच्या दि. १४ जानेवारी, २०१६ च्या शासन निर्णयामधील तरतुदीनुसार उपलब्ध होणारी ८८६ पदे केवळ अनुसूचित जातीतील प्रलंबित प्रकरणांसाठी आणि आदिवासी विकास विभागाच्या आस्थापनेवरील उपलब्ध होणारी पदे अनुसूचित जमातीतील प्रलंबित प्रकरणांसाठी उपयोगात आणण्यास शासन मान्यता देण्यात येत असून सदर पदे भविष्यात रिक्ततेनुसार आपोआप व्यपगत होतील.

क) सदर योजनेनुसार नियुक्तीस मंजूरी देण्यापूर्वी जिल्हाधिकारी तथा जिल्हादंडाधिकारी यांच्या अध्यक्षतेखालील जिल्हास्तरीय दक्षता समितीने शिफारस केल्यानंतर आयुक्त, समाज कल्याण, पुणे यांनी प्रवर्गानिहाय रिक्त जागांची माहिती विचारात घेवून दिवंगत व्यक्तीच्या वारसदारास शैक्षणिक अर्हता व पात्रतेनुसार सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग अथवा आदिवासी विकास विभागाच्या आस्थापनेवरील रिक्त जागेवर नियुक्ती देण्यास मंजूरी प्रदान करावी. नियुक्तीस मंजूरी प्रदान करण्याबाबतच्या आदेशाचा नमुना यासोबतच्या परिशिष्ट-७ नुसार असेल. जिल्ह्यातील उपलब्ध रिक्त पदांपैकी संबंधितास कोणत्या पदावर नियुक्ती द्यावी, याबाबत निर्णय घेण्याचे अधिकार आयुक्त, समाज कल्याण, पुणे यांना असतील. त्या अनुषंगाने नियुक्तीस मंजूरी प्रदान केल्याचे आदेश संबंधित कार्यालयास तात्काळ पाठवून त्याची एक प्रत संबंधित पात्र वारसदारास पाठवणे आवश्यक राहिल.

१५. नियुक्ती आदेश निर्गमित करण्याचे अधिकार :-

आयुक्त, समाज कल्याण, पुणे यांनी नियुक्तीस मंजूरी दिल्याचे आदेश प्राप्त झाल्यापासून एक आठवड्याच्या आत संबंधित नियुक्ती प्राधिकारी यांनी संबंधित पात्र वारसदार व्यक्तीच्या नियुक्तीचे आदेश निर्गमित करणे अनिवार्य राहिल.

१६. ज्या कार्यालयात नियुक्ती द्यावयाची आहे त्या कार्यालयाची संमती :-

सदर योजनेंतर्गत नियुक्ती देण्याबाबतचा आयुक्त, समाज कल्याण, पुणे यांचा निर्णय अंतिम असेल व तो संबंधित नियुक्ती प्राधिकारी/कार्यालयावर बंधनकारक राहिल.

१७. प्रतिकासूची ठेवण्याची जबाबदारी व कार्यपद्धती :-

सदर अधिनियमांतर्गत दाखल खून किंवा अत्याचाराच्या अनुषंगाने झालेल्या मृत्यु प्रकरणातील दिवंगत व्यक्तीच्या पात्र वारसास नियुक्ती देण्यासाठी आयुक्त, समाज कल्याण, पुणे यांच्या स्तरावर घटना घडल्याच्या दिनांकाच्या ज्येष्ठतेनुसार राज्यस्तरीय प्रतिकासूची ठेवण्यात येईल. प्रतिकासूचीतील उमेदवारांचा या ज्येष्ठतेनुसारच नियुक्तीसाठी विचार करण्यात येईल. प्रतिकासूचीचा नमुना यासोबतच्या परिशिष्ट-८ मध्ये नुसार असेल.

१८. प्रतिकासूचीवरील उमेदवाराचे निधन झाल्यास त्याऐवजी कुटुंबातील अन्य पात्र वारसदाराचा प्रतिकासूचीत समावेश करण्याची कार्यपद्धती :-

सदर अधिनियमांतर्गत दाखल खून किंवा अत्याचाराच्या अनुषंगाने झालेल्या मृत्यु प्रकरणातील दिवंगत व्यक्तीच्या वारसदारास नियुक्ती देण्यापुर्वी संबंधित वारसदाराचे निधन झाल्यास अनुक्रमांक ७ व ८ (दोन्हीपैकी जी लागू असेल ती) मधील कार्यपद्धतीनुसार त्या कुटुंबातील अन्य वारसदार व्यक्तीचे नाव या प्रतिकायादीतील मुळ ज्येष्ठताक्रमांकावर समाविष्ट करण्यात येईल. अशा प्रकरणी संबंधित वारसदाराच्या मूळ ज्येष्ठतेस बाधा येणार नाही.

१९. नियुक्तीसाठी विहीत पदांची मर्यादा :-

सदर अधिनियमांतर्गत दाखल खून किंवा अत्याचाराच्या अनुषंगाने झालेल्या मृत्यु प्रकरणातील दिवंगत व्यक्तीच्या कुटुंबाचे पुनर्वसन करण्याच्या हेतूने त्याच्या वारसदारास नोकरी देण्यात येत असल्याने या योजनेच्या अनुषंगाने नियुक्ती देण्यासाठी शासनाने लागू केलेले पदभरतीवरील निर्बंध वा पदभरतीसाठी विहीत केलेली टक्केवारीची मर्यादा या योजनेस लागू राहणार नाही.

२०. वारसास तांत्रिक कारणास्तव नियुक्ती देणे शक्य नसल्यास संबंधित कुटुंबाचे इतर मार्गाने पुनर्वसन करणे:-

सदर अधिनियमांतर्गत दाखल खून किंवा अत्याचाराच्या अनुषंगाने झालेल्या मृत्यु प्रकरणातील दिवंगत व्यक्तीच्या वारसदारास शासकीय व निमशासकीय नोकरी देवून त्यांचे पुनर्वसन करणे अपेक्षित आहे. मात्र ज्या प्रकरणात दिवंगत व्यक्तीच्या कुटुंबात काही तांत्रिक कारणास्तव एकही वारसदार व्यक्ती नियुक्तीसाठी पात्र नसेल, कुटुंबातील पात्र वारसदार नोकरी करण्यास तयार नसेल अथवा एकही पात्र वारसदार उपलब्ध नसेल अशा परिस्थितीत कोणालाही नोकरी देणे शक्य होत नसल्यास संबंधित कुटुंबास ४ एकर कोरडवाहू लागवडीयोग्य शेतजमिन किंवा २ एकर बागायती शेतजमिन देवून त्यांचे पुनर्वसन करावे.

२१. नियुक्ती न देणे हा अपवाद असेल :-

सदर अधिनियमांतर्गत दाखल खून किंवा अत्याचाराच्या अनुषंगाने झालेल्या मृत्यु प्रकरणातील दिवंगत व्यक्तीच्या वारसदारास शासकीय व निमशासकीय नोकरी देवून त्यांचे पुनर्वसन करणे हा या योजनेचा हेतू आहे. त्यामुळे अशा प्रकरणात दिवंगत व्यक्तीच्या पात्र वारसांना नोकरी देणे हा नियम असून काही तांत्रिक कारणास्तव नोकरी न देणे हा अपवाद असेल. करीता संबंधित जिल्हाधिकारी तथा जिल्हादंडाधिकारी यांच्या अध्यक्षतेखालील जिल्हास्तरीय दक्षता समितीच्या शिफारशीनंतर आयुक्त, समाज कल्याण, पुणे यांनी अशा प्रकरणात नोडल अधिकारी या नात्याने पुढील कार्यवाही तात्काळ करावी.

२२. सदर योजनेच्या अंमलबजावणीबाबत धोरणात्मक निर्णयाच्या अनुषंगाने अडचणी उद्भवल्यास खालील राज्यस्तरीय समितीच्या मान्यतेने पुढील कार्यवाही करावी. तसेच सदर योजनेच्या अंमलबजावणीबाबतचा नियमित आढावा घेण्यासाठी सदर समितीची बैठक दोन महिन्यातून किमान एकदा घेणे अनिवार्य राहिल व सदर समिती आढाव्याबाबतचा अहवाल वेळोवेळी शासनास सादर करील.

राज्यस्तरीय समितीची रचना खालीलप्रमाणे राहिल:-

१. प्रधान सचिव/सचिव, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई :-	अध्यक्ष
२. प्रधान सचिव/सचिव, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई :-	सह अध्यक्ष
३. आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक :-	सदस्य
४. महासंचालक, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर संशोधन व प्रशिक्षण संस्था (बार्टी), पुणे :-	सदस्य
५. महासंचालक, आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था (टीआरटीआय), पुणे :-	सदस्य
६. सह सचिव/उप सचिव (सेवा), सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई :-	सदस्य
७. सह सचिव/उप सचिव,(सामासु),सामाजिक न्याय विभाग, मंत्रालय, मुंबई:-	सदस्य
८. आयुक्त, समाज कल्याण, पुणे :-	सदस्य सचिव

२३. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या संकेतस्थळावर www.maharashtra.gov.in उपलब्ध करून देण्यात आला असून त्याचा सांकेतांक २०२५११२०१३००४२१९२२ असा आहे.हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने सांक्षातिक करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने

HARSHADEEP
SHRIRAM KAMBLE

Digitally signed by HARSHADEEP SHRIRAM KAMBLE
DN: c=IN, o=GOVERNMENT OF MAHARASHTRA, ou=SOCIAL
JUSTICE AND SPECIAL ASSISTANCE DEPARTMENT,
2.5.4.20=abef138c4b37835a2aa15008d7b329c11b164056aa5
d5698bf0564d33471, postalCode=400032, st=Maharashtra,
serialNumber=995C99CB25735CC8350300DC5680E3492C3A7
050FDCDAF1A8A463856F1154, cn=HARSHADEEP SHRIRAM
KAMBLE
Date: 2025.11.20 13:04:18 +05'30'

सहपत्र:-परिशिष्ट १ ते ८

(डॉ. हर्षदीप कांबळे)
शासनाचे प्रधान सचिव

प्रति,

१. मा. राज्यपाल यांचे प्रधान सचिव
२. मा. मुख्यमंत्री यांचे अप्पर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई
३. मा. उप मुख्यमंत्री (नगर विकास व गृहनिर्माण) यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई
४. मा. उप मुख्यमंत्री (वित्त व नियोजन) यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई
५. मा. मंत्री/ मा. राज्यमंत्री, सामाजिक न्याय यांचे खाजगी सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई
६. मा. मंत्री/ मा. राज्यमंत्री, आदिवासी विकास यांचे खाजगी सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई
७. सर्व मा. मंत्री/ राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई
८. मा. विरोधी पक्षनेता, महाराष्ट्र विधानपरिषद/ विधानसभा, विधान भवन, मुंबई
९. सर्व सन्माननीय संसद सदस्य
१०. मा. विधानपरिषद सदस्य / विधानसभा सदस्य
११. मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य
१२. अप्पर मुख्य सचिव (सेवा), सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१३. अप्पर मुख्य सचिव (वित्त), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१४. सचिव, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१५. अप्पर मुख्य सचिव/ प्रधान सचिव/ सचिव, सर्व मंत्रालयीन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१६. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता) - १ व २, महाराष्ट्र, मुंबई / नागपूर
१७. महालेखापाल (लेखा परीक्षा) - १ व २, महाराष्ट्र, मुंबई / नागपूर
१८. प्रबंधक मूळ शाखा / अपिल शाखा, मा. उच्च न्यायालय, मुंबई
१९. प्रधान सचिव, महाराष्ट्र विधान मंडळ सचिवालय, (विधान परिषद), मुंबई
२०. सचिव, महाराष्ट्र विधान मंडळ सचिवालय, (विधान परिषद), मुंबई